

МОЛОДІ, ПРАВНИКАМ, ПРАКТИКАМ

ЮРФАКТИ ПЛЮС

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
ІФ № 580 – 148Р від 24. 11. 2011 р.

28 (42)

Щиро вітаємо усіх студентів та викладачів
Юридичного інституту Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
з Днем знань та початком нового навчального
2014-2015 року!

Бажаємо успіхів у пізнанні нових і вдосконаленні уже
набутих за час навчання знань, цікавого та насиченого сту-
дентського життя!

Окреме, велике спасибі вам, шановні викладачі Юриди-
чного інституту, за бездоганне виконання такої відповідальної
місії, як фахове навчання майбутніх правознавців в душі
любіві до рідного краю та до людини як найбільшої цінності,
для блага якої прийняті і діють закони.

Благополуччя нам всім і миру в державі!

Вклади в банківських металах: актуальні питання судової практики

У сучасних умовах банки в якості вкладів від юридич-
них і фізичних осіб, окрім грошових коштів в готівковій або
безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті,
активно залучають вклади і в банківських металах, що перед-
бачено Положенням про порядок здійснення банками України
вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними
особами від 03.12.2003 р. № 516.

стор.6

Поділ договорів на реальні та консенсуальні: даніна традиції чи об'єктивна необхідність

У цивілістичній доктрині та законодавстві відповідно сфор-
мувались певні догматичні уявлення про правові категорії, які не
змінюються протягом століть. Яскравим прикладом такого підходу
виступає поділ договорів на реальні та консенсуальні, який ре-
цептований ще з римського зобов'язального права. Втім, якщо
в Стародавньому Римі такий поділ договорів видавався цілком
логічним та замкнутим, то в сьогоденні умовах цивільного обо-
роту постає питання практичної значущості та доцільності такої
класифікації.

стор. 4

Правові підстави участі Центрального контрагента в зобов'язаннях з похідних фінансових інструментів

стор. 7 Віргілії та CEDAT.

стор. 3

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

Л. В. СІЩУК
Підстави визнання
прилюдних торгів
недійсними

О. Ю. ПЕТЕЧЕЛ
Пропорційна система виборів
за відкритими списками:
міф чи реальність для України

ВИКЛАДАЧІ ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ -
У СКЛАДІ
НАУКОВО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ
ВИЩОГО ГОСПОДАРЬСЬКОГО СУДУ
УКРАЇНИ

стор. 2

У період із 29 червня по 5 липня 2014
року у м. Таррагона (Іспанія) відбувся
12-ий Колоквіум Міжнародної академії
екологічного права Міжнародного Союзу
охорони природи ООН, темою якого було
визначено гасло «Енергія для відкритого
суспільства і безпеки планети». Захід
відбувся на базі Університету Ровіра і

стор. 3

Наші координатори

ЛОГВІНОВА Марія Володимирівна, МИКИТИН Юрій Іванович, РОМАНКО
Світлана Миколаївна, ЗОЗУЛЯК Ольга Ігорівна, СІЩУК Ліліана Василівна, ТОНІСВІЧ
Євгенія Дмитрівна, ГАНКЕВИЧ Ольга Михайлівна,
КОЗИЧ Ігор Васильович, КВАСНИЦЯ Степан Мирославович

Хто ми? Редколегія

Беложенко Юліана – 3 курс, Радішевська Зоряна – 4 курс, Коричька Ірина – 4 курс,
Грицак Надія – 4 курс, Бугара Оксана – 3 курс, Гладка Оксана – 2 курс, Затолок Мар'яна
– 2 курс, Гретчук Любов – 1 курс, Дідух Анастасія – 1 курс, Середюк Ольга – 3 курс,
Жукевич Марія – 1 курс, Харченко Аліна – 4 курс юридичного коледжу.

• Офіційний сайт – www.law.pu.if.ua

• «Феміда клуб» - соціальна мережа «Вконтакті» - <http://vk.com/clubfemida>

• «ЮРФАКТИПЛЮС» - соціальна мережа «Вконтакті» - http://vk.com/urfactu_plus

• Прикарпатський правничий клуб у Facebook - <http://www.facebook.com/pr.law.club>

• Юр ТВ на Youtube <http://www.youtube.com/user/TvFemida>

Викладачі Юридичного інституту - у складі Науково-консультативної ради Вищого господарського суду України

Постановою пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 №4 затверджено Положення про Науково-консультативну раду Вищого господарського суду України та визначено її персональний склад.

Відповідно до названої постанови членами зазначеної Науково-консультативної ради обрано викладачів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника: кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри трудового, екологічного та аграрного права, проректора з науково-педагогічної роботи Кобецьку Надію Романівну та кандидата юридичних наук, доцента кафедри трудового, екологічного та аграрного права Мороз Галину Василівну.

Науково-консультативна рада при Вищому господарському суді України є дорадчим органом, що утворюється з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для по-

переднього розгляду проектів постанов Вищого господарського суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення, вивчення і опрацювання проектів узагальнень практики застосування господарськими судами матеріального і процесуального закону з метою забезпечення, надання роз'яснень рекомендаційного характеру з питань застосування господарськими судами законодавства у вирішенні спорів, надання висновків щодо проектів законодавчих актів та з інших питань діяльності Вищого господарського суду України, підготовка яких потребує наукового обґрунтування.

Членство в Науково-консультативній раді при Вищому господарському суді України вимагає високого рівня компетентності в сфері юриспруденції, тому не випадково, що членами даного органу було обрано Надію Романівну та Галину Василівну.

Потрібно зазначити, що це не перші успіхи викладачів Юридичного інституту. Так, директор Юридичного інституту, доктор юридичних наук, професор Васильєва Валентина Антонівна з 2010 року є членом Науково-консультативної ради при Верховному Суді України, а в 2013 році була відзначена ювілейною медаллю Верховного Суду України за сумлінну працю, професіоналізм, активну участь в роботі Науково-консультативної ради Верховного Суду України.

ВІДБУЛАСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА «ПРАВознавство»

15 серпня 2014 року на базі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у рамках традиційних серпневих освітянських діалогів, темою яких є пріоритетні напрями та шляхи розвитку освіти області у 2014/2015 навчальному році, відбулася презентація електронного підручника «Правознавство» для учнів 9-их класів

загальноосвітніх середніх шкіл, підготовленого колективом викладачів Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника за загальною редакцією директора Юридичного інституту, Заслуженого юриста України, доктора юридичних наук, професора Васильєвої Валентини Антонівни.

Електронне видання розраховане на учнів середніх шкіл, які оволодівають правовими знаннями в межах діючої в системі Міністерства освіти України програми з навчальної дисципліни «Основи держави і права» для 9-го класу; абітурієнтів, які складатимуть вступний іспит з «Ос-

нов держави і права» до вищих юридичних навчальних закладів; студентів, що вивчають основи правознавства в неюридичних вищих навчальних закладах; викладачів загальноосвітніх середніх шкіл; широке коло читачів, які цікавляться юриспруденцією.

У роботі над підручником було використано чинну законодавчу базу України з урахуванням усіх внесених змін та доповнень до нормативних актів. Підручник в усіх розділах містить додаткові матеріали для поглибленого вивчення, витяги з відповідних нормативних актів, велику кількість контрольних питань та практичних завдань.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
ПРАВНИЧ АГЕНЦІЯ

Приватне підприємство «Івано-Франківська Правнича Агенція».

Основним напрямом роботи є обслуговування компаній малого та середнього бізнесу, що працюють в сфері електроенергетики та дотичних сферах.

Місцезнаходження: 76018, місто Івано-Франківськ,

вул. М.Грушевського, буд. 35

Тел /0342/ 72-47-97,

E-mail: ifpagency@gmail.com

Співпраця із Міжнародною академією екологічного права Міжнародного Союзу охорони природи ООН продовжується

ЮРФАКТИ+ 3
№ 28 (42)

У період із 29 червня по 5 липня 2014 року у м. Таррагона (Іспанія) відбувся 12-ий Колоквіум Міжнародної академії екологічного права Міжнародного Союзу охорони природи ООН, темою якого було визначено гасло «Енергія для відкритого суспільства і безпеки планети». Захід відбувався на базі Університету Ровіра і Віргілії та CEDAT.

У роботі Колоквіуму взяли участь понад 300 науковців із 40-ка країн світу, у тому числі доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права С.М.Романко із доповіддю: «Renewable Energy Sources in Ukraine: Problems and Perspectives of Development» (доповідь до-

ступна за посиланням <http://www.iucnael2014.cat/abstracts-papers-and-presentations/>).

Протягом Колоквіуму проведено два круглих столи, присвячених проблемі правового регулювання видобування сланцевого газу, оцінки екологічних та економічних ризиків цього процесу та управління ними, а також круглий стіл з питань вдосконалення викладацької майстерності у сфері екологічного, природноресурсового, енергетичного права та законодавства про зміну клімату. На колоквіумі розглядалися актуальні питання правового регулювання різних видів відновних джерел енергії та питання міжнародної безпеки

і геополітики енергопостачання, співвідношення технологій, енергетики та законодавства та інші.

В результаті Колоквіуму було розширено та поглиблено зв'язки між науковцями різних країн світу, обговорено можливі шляхи співпраці та спільні дослідження і публікації.

Вітаємо студентку Юридичного інституту Тарас Вероніку із отриманням грамоти «За кращу доповідь та активну участь у Міжнародній науковій конференції студентів та аспірантів «Четверті Харківські кримінально-правові читання»

Наука — це систематичне розширення області людського незнання
Роберт Гутовський

16-17 травня 2014 року в стінах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого відбулась щорічна міжнародна наукова конференція студентів та аспірантів «Четверті Харківські кримінально-правові читання», яка збрала найкращих молодих науковців як аспірантів, так і студентів з України й зарубіжжя.

У роботі конференції взяли участь студенти та аспіранти провідних вітчизняних навчальних закладів та представники зарубіжних країн: США, Індонезії, Казахстану, Литви, Польщі, Росії, Білорусії, Таджикистану.

Відкрив конференцію доктор юридичних наук, академік НАН України, президент Національної академії правових наук України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Василь Тацій, який привітав всіх учасників з Днем науки, подякував за те, що в непростий час змогли приїхати і взяти участь у конференції.

З вітальним словом та зверненням до учасників виступили завідувач кафедри кримінального права № 2 Національного юри-

дичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, М. І. Панов та директор НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, професор кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. І. Борисов.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника представила студентка 4 курсу Юридичного інституту Тарас Вероніка, яка виступила із науковою доповіддю: «Тяжкі» та «особливо тяжкі» наслідки як наскрізні поняття у кримінальному праві України». Готував студентку до участі у конференції кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Юридичного інституту І.В.Козич. За підсумками роботи заходу Вероніка Тарас була нагороджена цінними подарунками, отримала грамоту «За кращу доповідь та активну участь у Міжнародній науковій конференції студентів та аспірантів «Четверті Харківські кримінально-правові читання».

Крім того, студентка взяла активну участь в обговоренні найбільш актуальних питань теорії кримінального права та практики його застосування,

а також напрямів вдосконалення і розвитку законодавства України про кримінальну відповідальність та шляхи його подальшої гармонізації із законодавством європейських держав.

Учасники конференції відвідали святковий концерт Палацу студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, присвячений Дню науки. Наступного дня культурні заходи продовжились відвідинами музею криміналістики, після чого відбулася екскурсія містом Харків.

Завершенням насиченої подіями конференції став мюзикл «Дон Жуан» у стінах Молодіжного театру «Мадригал».

Завдячуючи неформальній обстановці, всі учасники мали змогу накопичити нові знання та завести дружні зв'язки зі студентами та аспірантами з різних областей України, зарубіжних країн. Саме тому, висловлюємо слова подяки організаторам міжнародної конференції, керівництву вузу, а також ректору Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника Цепенді І. Є., директору Юридичного інституту Васильєвій В. А., заступнику директора Юридичного інституту Микитину Ю. І. за надану підтримку.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОКРЕМИХ ПРАВОВИХ ІНСТИТУТІВ

Поділ договорів на реальні та консенсуальні: данина традиції чи об'єктивна необхідність

У цивілістичній доктрині та законодавстві відповідно сформувались певні догматичні уявлення про правові категорії, які не змінюються протягом століть. Яскравим прикладом такого підходу виступає поділ договорів на реальні та консенсуальні, який рецептований ще з римського зобов'язального права. Втім, якщо в Стародавньому Римі такий поділ договорів видавався цілком логічним та замкнутим, то в сьгоднішніх умовах цивільного обороту постає питання практичної значущості та доцільності такої класифікації. Зважаючи на неоднозначне сприйняття такої класифікації, у рамках цієї статті спробуємо висловити власні міркування з цього приводу.

Цивільним кодексом України (далі - ЦК України) в цілому збережено класифікацію договорів на реальні та консенсуальні. Практична цінність такого поділу договорів пов'язується по суті з моментом виникнення у сторін договірної зобов'язання суб'єктивних прав та юридичних обов'язків. У реальних договорах такий момент пов'язаний із передачею речі чи вчиненням інших дій, в той час як сама домовленість не є пріоритетною при визначенні моменту виникнення договірної зобов'язання. Разом з тим, дискутуючи про доцільність чи недоцільність певних класифікацій, слід проаналізувати суть базової категорії договір і відповідне сприйняття законодавцем цього явища, а вже потім класифікувати договори, адже рух навпаки може призвести до того, що у відповідних класифікаціях спотворюватиметься сама суть і значення певного явища – у нашому випадку договору.

Серед найбільш поширених підходів до розуміння до-

говору є його сприйняття як домовленості та юридичного факту. Обидва підходи абсолютно враховані вітчизняним законодавцем та закріплені на рівні ЦК України – перший із них у ч. 1 ст. 626 ЦК України (договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків). Другий - у ст. 11 ЦК України, у рамках якої договір названо серед поіменованих юридичних фактів.

Таким чином, у вітчизняному цивільному законодавстві досить послідовно втілена ідея щодо розуміння договору як юридичного факту та як домовленості. Це означає, що договір серед інших своїх ролей (договір-форма реалізації правосуб'єктності, договір-документ, договір-правовідношення) виступає передусім підставою виникнення цивільних правовідносин, а відповідно – суб'єктивних цивільних прав та юридичних обов'язків, які становлять один із елементів структури правовідносин – їх зміст. Іншими словами, момент укладення договору є моментом виникнення самого правовідношення. І ця теза, на нашу думку, відіграє фундаментальне значення, коли постає питання щодо моменту виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків у сторін договірної зобов'язання.

Сприйняття ідеї, в якій за-

кладено пріоритетність передачі речі чи вчинення іншої дії як момент, з якого виникають права та обов'язки у сторін нівелює суть договору-домовленості і договору-юридичного факту та ускладнює (або навіть унеможлиблює) реалізацію права щодо вибору адекватних цивільно-правових способів захисту стороною договірної зобов'язання на випадок його невиконання чи неналежного виконання контрагентом. Вчинення ж дій, пов'язаних із передачею речі (чи інших послідовних дій, яких, скажімо, може бути кілька) слід сприймати як етап (стадію) виконання договірної зобов'язання, що впливає із домовленості між сторонами, вираженої у передбаченій законодавством формі.

Критично сприймаємо також позицію щодо розуміння реального договору як правочину із відкладеними правовими наслідками. Як аргумент на користь окресленої позиції наводиться теза, відповідно до якої реальний договір (договір із відкладеними правовими наслідками) в момент його укладення сам по собі не встановлює юридичну зв'язаність сторін, а набуває значення правопороджуючого юридичного факту лише з моменту передачі майна або вчинення інших дій. Але виникає питання, з якою метою укладати цивільно-правовий договір, якщо він навіть не здатен встановити так званої юридичної зв'язаності між сторонами? Розвиваючи наведену нами тезу можна взагалі дійти до висновку про те, що окреслений правовий зв'язок між сторонами породжують передача речі чи вчинення інших дій, що однозначно є нелогічним у світлі викладених нами вище аргументів щодо договору-домовленості та договору-юридичного факту.

Якраз договір і породжує стан цивільно-правового зв'язку між сторонами і ця теза вихолощує не тільки концепцію реального договору як договору із відкладеними правовими наслідками, а й доцільність моделювання конструкції самого реального договору взагалі.

Підсумовуючи, варто зауважити, що з урахуванням сучасних підходів до розуміння

феномену договору, доктринальних та законодавчих підходів щодо моменту виникнення прав та обов'язків за договором слід корегувати і вчення про систематизацію договорів за різним правовими критеріями. В умовах законодавчого сприйняття договору-домовленості та договору-юридичного факту можна прогнозувати тенденцію щодо відмови від поділу договорів на

реальні та консенсуальні із поступовим відмиранням моделі реального договору, що в сучасних умовах цивільного обороту вважаємо цілком обґрунтованим кроком.

*О. І. Зозуляк,
кандидат юридичних наук,
доцент,
доцент кафедри цивільного
права Юридичного інституту*

СОЛЬСЬКИЙ, ПРОЦІК ТА ПАРТНЕРИ

ЮРИДИЧНА ФІРМА

Юридична фірма «Сольський, Процик та Партнери» (колишня назва – Юридична фірма «Допомога») здійснює господарську діяльність у сфері надання юридичних послуг з 1994 року та спеціалізується на юридичному супроводженні бізнесу в Україні.

В складі компанії працюють кваліфіковані спеціалісти, які мають ґрунтовну підготовку в різних галузях права та значний досвід практичної юридичної діяльності, завдяки чому сприяють процвітанню бізнесу наших клієнтів.

Контакти: Україна, 01034,
м. Київ вул. Ірининська, 5/24, оф. 94
Тел: (044) 235 66 55
E-mail: spartners@spartners.com.ua

*Адвокатське об'єднання
«Західно-українська правнича компанія»
є однією із провідних юридичних організацій на
Прикарпатті, яке надає своїм клієнтам повний
спектр юридичних послуг і не раз підтверджувало
перед клієнтами та партнерами репутацію надійної і
високопрофесійної компанії в сфері надання
юридичних послуг.*

Контакти: Україна, 76018, м. Івано-Франківськ, вул.
Галицька, 41а (3-й поверх)
Тел.: (0342) 71-32-54
E-mail: office@zupk.com.ua
Web-сайт: <http://zupk.com.ua/>

ЛАБОРАТОРІЯ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА НДІ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА ІМ. АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА НАПРН УКРАЇНИ

Лабораторія корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПРН України, створена та діє на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, пропонує надання роз'яснень та консультацій щодо тлумачення і застосування нормативних положень корпоративного законодавства, а саме з приводу: реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації господарських товариств та інших юридичних осіб; реалізації і захисту корпоративних прав та інтересів учасників (акціонерів) господарських товариств, зокрема з питань здійснення корпоративного управління, відчуження корпоративних прав та ін.

Лабораторія корпоративного права спрямовує свою діяльність на підготовку науково-правових експертних висновків з приводу корпоративних документів товариства (уставний договір, статут, протокол загальних зборів товариства, положення); проведення правової експертизи об'єктів на відповідність нормам корпоративного законодавства (наприклад, щодо укладених договорів купівлі-продажу корпоративних прав та ін.).

Наша сторінка у соціальній мережі Facebook – <http://www.facebook.com/prava.lab>. Адреса: вул. Шевченка 44 а, контактний телефон - 0991921831.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ Вклади в банківських металах: актуальні питання судової практики

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» банківським вкладом (депозитом) є кошти в готівковій або в безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору. Регулювання депозитних правовідносин між банком та вкладником здійснюється шляхом укладення договору банківського вкладу. За змістом ст. 1058 ЦК України та ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» предметом договору банківського вкладу є грошові кошти, що складають суму вкладу та відсотки на відповідну суму в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті.

Згідно положень ч. 2 ст. 625 ЦК України у разі прострочення виконання грошового зобов'язання щодо повернення вкладникові суми вкладу та нарахованих на цю суму відсотків або доходу в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором, банк на вимогу вкладника зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

У сучасних умовах банки в якості вкладів від юридичних і фізичних осіб, окрім грошових коштів в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, активно залучають вклади і в банківських металах, що передбачено Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними осо-

бами від 03.12.2003 р. № 516.

Відтак, актуальним є з'ясування питання про можливість застосування положень ч. 2 ст. 625 ЦК України до банку, який прострочив повернення вкладникові вкладу в банківських металах. Важливість практичного значення даного питання підтверджується матеріалами судової практики. Прикладом може слугувати наступна судова справа. У 2007 р. між Вкладником та Комерційним банком було укладено два договори строкового банківського вкладу (депозиту) у банківських металах «Золотий вклад для фізичних осіб» в сумі 94 та 32,15 тройських унцій банківського золота у зливках 999,9 проби на 18 місяців зі сплатою 5% річних. За договором банк сплачує проценти, нараховані в тройських унціях, шляхом видачі банківського металу (золота) в зливках. Датою повернення вкладу визначено 17 квітня 2009 року.

Комерційний банк повернув Вкладнику банківський вклад та проценти за користуванням вкладом з порушенням встановленого договором строку. Керуючись положеннями ч. 2 ст. 625 ЦК України, Вкладник звернувся до суду з позовними вимогами про стягання з Комерційного банку 3% річних за прострочку виконання грошового зобов'язання.

З огляду на зазначене, слід з'ясувати чи зобов'язання, яке виникає з договору банківського вкладу (депозиту) у банківських металах слід відносити до грошо-

вих. Вирішення окресленого питання лежить у площині аналізу понять «банківські метали» і «гроші».

В статті 1 Декрету КМУ «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» визначено, що до валютних цінностей належить валюта України, іноземна валюта, банківські метали. При цьому, валюта України – це грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України. Іноземна валюта – це іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави. Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Відповідно до п. 1.1 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань» грошовим, за змістом статей 524, 533-535, 625 ЦК України є виражене в грошових одиницях (національній валюті України чи в грошовому еквіваленті в іноземній валюті) зобов'язання сплатити гроші на користь іншої сторони, яка, відповідно, має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Грошовим слід вважати будь-яке зобов'язання, що складається в тому числі з правовідношення, в якому праву кредитора вимагати від боржника виконання певних дій кореспондує обов'язок боржника сплатити гроші на користь кредитора.

Аналіз ст. 1 Декрету КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю дає підстави для висновку, що поняття «валюта України», «іноземна валюта» та «банківські метали» не є тотожними, а однопорядковими речами. Гроші (валюта України), як особлива категорія об'єктів цивільних прав, виконують роль загального еквіваленту. Банківські метали такої функції

не виконують. А тому, правовий режим вкладу в банківських металах не є тотожним правовому режиму вкладів у національній чи іноземній валютах.

З матеріалів справи вбачається, що і вклад, і видача нарахованих відсотків за вищезазначеними договорами передбачена зливками золота, які не можуть розцінюватися як гроші. Відтак, можна констатувати, що

зобов'язання, яке виникає з договору банківського вкладу (депозиту) у банківських металах не є грошовим, і на нього не будуть поширюватися положення ч. 2 ст. 625 ЦК України.

Р. М. Гейни
кандидат юридичних наук,
доцент,
доцент кафедри цивільного
права Юридичного інституту

НОВАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Правові підстави участі Центрального контрагента в зобов'язаннях з похідних фінансових інструментів

06. 07. 2012 року Закон України «Про цінні папери» від 23. 02. 2006 р. було доповнено ст. 19-6 «Центральний контрагент». Така новація стала законодавчою «реанімацією» конструкції центрального контрагента, адже аналогічний інститут був відомий нашому законодавству і раніше. Так на клірингову установу функції центрального контрагента поклалися відповідно до п. 17 «Правил випуску та обігу фондових деривативів» (на сьогодні втратили чинність), затверджених рішенням ДКЦПФР від 24. 06. 1997 р. № 13, так емітентом ф'ючерсу була створена фондовою (товарною) біржею або ТІС клірингово-розрахункова палата або розрахунково-кліринговий банк, зареєстрований ДКЦПФР, з яким ця біржа (ТІС) уклала відповідний договір. В ч. 1 ст. 19-6 Закону дається визначення центрального контрагента. Це юридична особа, яка провадить клірингову діяльність, набуває взаємні права та обов'язки сторін правочинів щодо цінних паперів, зобов'язання, за якими допущені до клірингу та стає покупцем для кожного продавця і продавцем для кожного покупця. З такої дефініції виникає чимало запитань, зокрема, на якій підставі відбувається участь центрального контрагента в зобов'язанні з правочинів щодо цінних паперів, яким чином він набуває взаємних прав та обов'язків, як трактувати словосполучення про те, що

центрального контрагента стає покупцем для кожного продавця і продавцем для кожного покупця? Відповідей на ці запитання в законодавстві ми не знайдемо. Варто звернутися до практики фондового ринку, а саме щодо того, яким чином на практиці відбувається реалізація положень щодо центрального контрагента.

Конструкція центрального контрагента вже стала звичною для біржового ринку ще до її імплементації в законодавство. Так, Правилами Строкового ринку ПАТ «ФБ «Перспектива» від 05. 11. 2012 року передбачено, що сторонами ф'ючерсного контракту є учасник біржових торгів (його клієнт у разі наявності – покупець, продавець), який подав до ЕТС біржі заявку, на підставі якої укладено ф'ючерсний контракт та центральний контрагент, який приймає на себе грошові зобов'язання продавця чи покупця за наслідками новації. Тобто підставою участі центрального контрагента в зобов'язанні є новація. Під терміном «новація» правила розуміють заміну однієї сторони строкового контракту іншою особою у відповідності з положеннями цих правил. В пункті 5.2. правил під назвою

«новація» пояснюється суть цієї «операції» - за кожним щойно укладеним строковим контрактом біржа проводить новацію, при цьому зобов'язання сторін за кожним строковим контрактом переходить до центрального контрагента. В подальшому зобов'язання кожного учасника біржових торгів обліковується біржею як зобов'язання перед Центральним контрагентом.

Спробуємо визначити наскільки така процедура відповідає законодавству. В перше чергу варто звернути увагу на невірну інтерпретацію терміну «новація». Оскільки відповідно до ч. 1 ст. 604 ЦК новація є підставою припинення зобов'язання за домовленістю сторін про заміну первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими ж сторонами. Відповідно до п. 1.23. Правил ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» - «Щодо торгівлі на строковому ринку» від 11. 07. 2011 р., новацією за строковими контрактами визнається – заміна однієї сторони строкового контракту іншою особою. Очевидно в цій ситуації повинна була б йти мова про заміну сторін в зобов'язанні. Тобто має місце уступку вимоги (цесія) або ж переведення боргу (делегатія). В окремих ситуаціях матиме місце поєднання як цесії, так і переведення боргу, оскільки зобов'язання за деякими похідними, зокрема ф'ючерсом, є синалагматичним.

Відповідно до п. 5.2. вказаних правил за кожним щойно укладеним строковим контрактом новацію проводить біржа. Незрозуміло, на якій підставі біржа проводить новацію (тобто заміну сторін у зобов'язанні), якщо вона не є стороною договору і не стає його стороною за наслідками новації. Мабуть, новацію мав би здійснювати хоча б сам центральний контрагент, він хоч стає стороною договору. Акцентувати увагу на тому, що не дотримуються норми ЦК про заміну сторін у зобов'язанні, вочевидь, не варто, адже в даному випадку потрібна згода контрагентів.

Які ж юридичні наслідки може мати така невідповідність біржових правил чинному законодавству? По-перше, договір новації, за зверненням заінтересованої сторони, може бути визнаний в судовому порядку удаваним правочином (ч. 1 ст. 235 ЦК). Адже сторони в дійсності вчинили інший правочин, а саме заміну сторін в зобов'язанні. В такому разі відносини сторін будуть регулюватися правилами щодо правочину, який сторони насправді вчинили. За таких умов відкриваються підстави для визнання такого правочину

недійсним, керуючись положеннями ч. 1 ст. 203, ч. 1 ст. 215 та ч. 1 ст. 520 ЦК. А як відомо, жодних наслідків недійсний договір не створює окрім тих, що пов'язані з його недійсністю. Для «первинних» сторін контракту як і для центрального контрагента, звісно, можливість визнання заміни сторін в зобов'язанні недійсною, не видається привабливою та не несе жодного юридичного інтересу. В такому разі як це не парадоксально, але така непослідовність та нелогічність положень щодо участі центрального контрагента в зобов'язанні з похідних фінансових інструментів, запроваджена практикою, не може мати жодних негативних наслідків для учасників такої «операції».

Проте така модель деривативу, закладена біржовими правилами, не сприяє формуванню необхідності жорсткого дотримання законодавчої договірної дисципліни та не стимулює формування довірчих відносин в учасників ринку, а спричиняє розвиток правового нігілізму, інспірує уявлення про перевагу біржових правил над законом.

На нашу думку, конструкція центрального контрагента є зайвою в моделі біржових

деривативів. Адже виконання зобов'язання за ф'ючерсом забезпечене гарантійною маржею. Для того, щоб підвищити гарантованість виконання зобов'язання за ф'ючерсом необов'язково, щоб клірингова установа ставала стороною за ф'ючерсом, а достатньо щоб вона, як третя особа, гарантувала виконання зобов'язання. Підхід, який був запроваджений на сьогодні нормативно-правовими актами і сприйнятий практикою, є невдалим та ускладненим. Тим не менше, якщо ж законодавець обере саме концепцію центрального контрагента, що більш імовірно з огляду на зарубіжну практику, в такому разі потрібна буде досконала правова база, адже така конструкція суперечить численним догматам цивільного права (зокрема про уступку права вимоги і переведення боргу). Клірингова установа навіть не є учасником біржових торгів, тому укладати договори від власного імені і в своїх інтересах не вправі. Крім того, клірингова установа не є представником інтересів оферента.

Козик В. Є.,

аспірант кафедри цивільного права Юридичного інституту

Юридичний Центр - це професійне об'єднання адвокатів, засноване з метою захисту прав громадян та підприємців як в Україні, так і за кордоном. Головною метою Юридичного Центру є висока фаховість надання правових послуг, що досягається шляхом індивідуальної спеціалізації юристів.

Ми пропонуємо гнучкі форми надання правової допомоги - індивідуальні консультації, представництво по справах за окремими дорученнями та абонентське обслуговування бізнес-структур і професійних об'єднань.

Наша сторінка в Інтернеті: www.lawcentre.com.ua

Адреса: м. Івано-Франківськ, вул. Страчених, 3

Телефон/факс: (0342)505675

e-mail: law.centre@yahoo.com

Moris Group – це юридична компанія, що надає комплексні кваліфіковані послуги в галузі українського та міжнародного права.

Представництво в Івано-Франківську
Україна, 76000, м. Івано-Франківськ
вул. Чорновола, 23
тел.: (0342) 77-73-78

Головний офіс у м. Києві
Україна, 01010, м. Київ
вул. Московська, 8-б
тел.: (044) 359-03-05; (044) 359-03-6
факс: (044) 359-03-05

ВІДОМЕ Й НОВЕ ПРО ДЕНЬ ЗНАНЬ

Перше вересня, або День Знань - саме те свято, яке залишило свій відбиток на кожному з нас. Після довгого, теплого літнього відпочинку всі школярі і студенти з нетерпінням чекають моменту, коли вже нарешті почнеться їхня подорож в світ науки. Викладачі, в свою чергу, також готуються до порції чергових допитливих молодиків і дівчат, які цього року будуть тішити їх своїми знаннями і здібностями. Можливо, Ви скажете, що свято 1-го вересня не зовсім приємне, та кожен з нас чекає його по-своєму.

Невеличкий екскурс в історію

Як і будь-яке інше свято, Перше вересня має свою історію. Та перед тим, як провести короткий екскурс, хочу зауважити, що День Знань і Перше вересня - не зовсім однозначні поняття. Історія Першого вересня починається ще у стародавній Іудеї, де Перше вересня відзначалося як свято жнив і ми достеменно знаємо з Євангелія, що в цей день Спаситель вперше звернувся до народу з проповіддю. У цей же день в 312 році імператор Костянтин, сприйнявши християнство від матері Олени, розбив свого супротивника Мавксентія, осіняючи військо прапором, на якому був зображений хрест.

У 325 році н.е., Костянтин Великий, римський імператор, який зробив християнство панівною релігією, скликав Перший Вселенський собор, на якому, крім іншого, було вирішено починати Новий рік з Першого вересня. Якщо брати до уваги святкування Нового року Першого вересня на Русі, то ця подія датується 1492-им роком. І сталося це за указом Івана III.

Логічним стає питання, чому ж Першого вересня ми святкуємо День Знань? І чому Новий рік святкується 1 січня? Насправді, відповідь доволі проста. Як відомо, всі перші школи були при церквах, і тому навчання в них починалось з початком нового церковного року, тобто, на той час - Першого вересня. А от з Новим роком дещо інша ситуація. Історія склалась так, що 1699 рік тривав аж... 4 місяці. А все це тому, що Петро I видав указ, за яким Новий рік мав свят-

куватись 1 січня. Але навчання-то вже почалося у вересні — не змусиш же учнів вчитися без перерви більше року, щоб влаштувати їм осінні канікули і почати наступний навчальний рік тільки 1 січня 1701 року. Саме тому Першого вересня діти радо переступають шкільний поріг.

У 1984 році Верховна Рада СРСР заснувала нове свято — День Знань. Датою ж свята став найулюбленіший день усіх першокласників — Перше вересня. Так і по сьогоднішній день Перше вересня в нас залишається Днем Знань. Проте, досить цікавим є той факт, що не у всіх країнах День Знань співпадає з Першим вересня. Наприклад, в Японії перший дзвоник дзвенить у квітні, а останній — у березні наступного року.

У США взагалі немає чітко встановленої дати першого дня нового навчального року. Дату визначає кожен освітній округ: виходить, що американські діти з різних штатів йдуть в школу в різні дні — хтось в кінці липня, хтось в серпні, а хтось і у вересні. В Австралії навчальний рік починається в лютому, а в Німеччині — в середині жовтня.

Святкування Дня Знань

В *Україні* традиційно цього дня в школах проходять урочисті лінійки, присвячені початку навчального року. Всі школярі приходять на них з квітами для своїх улюблених вчителів. Для першокласників це свято одне з найважливіших в житті, тому урочистостей, сліз і емоцій в ньому вистачає. У середніх спеціальних та вищих навчальних закладах, як правило, обходиться без лінійок або влаштовують лінійки лише для першого курсу, а старшокурсники по старій традиції збирають-

ся «посидіти» в якомусь кафе або погуляти всією групою. Цей день проводять в колективі тих, з ким будуть працювати на протязі всього навчального року. У школах проходить перший святковий урок, який кожного року має різні теми, після якого зазвичай вирішуються організаційні питання — іноді видача підручників, для першокласників визначають місця за партами, і на цьому навчальний день закінчується. Отож, в нас Перше вересня вважається великим святом, останнім днем відпочинку перед важким, плідним навчальним роком.

В *Росії* святкування проводиться майже так, як і в Україні, збережена традиція дарувати вчителям квіти, а також проводиться так-званий «Урок Миру». Пов'язано це з початком Другої Світової війни. На першому уроці учні з вчителями бесідуєть про мир, дружбу, стосунки між людьми. Також можливі розповіді на теми «Як я провів літо».

У *Вірменії* Першого вересня відзначають «День Знань, писемності та літератури». Цього ж дня починаються заняття у ВНЗ і школах, проводяться урочисті збори і традиційний «перший дзвінок» для першокласників.

Туркменістан відзначає День Знань та студентської молоді. Тисячі першокласників вперше підуть до школи, а вузи республіки поповняться новими студентами. Свято відзначається на найвищому державному рівні.

Першокласники *Німеччини* відрізняються тим, що у День Знань приходять до школи не з квітами, а з великим різнокольоровим пакетом. Цій традиції майже 150 років. Напередодні свята діти майструють конусоподібний пакет, в який батьки кладуть солодощі та потрібні для навчання речі; вже сидячи за партою, першокласники можуть розгорнути яскравий шкільний подарунок і подивитися, чим цікавим його наповнили батьки.

У *Канаді* 1 вересня діти не йдуть до школи, коледжу чи університету — вони святкують разом з батьками не День Знань, а останні дні літа.

Перший понеділок вересня називається Днем Праці — Labor Day — і вважається офіційним закриттям літнього сезону. Зазвичай жителі Торонто сім'ями їдуть за місто на вікенд, або ж смакують барбекю в сусідньому парку. А школа для всіх стартує на наступний день, у перший вівторок вересня.

Цікаві події в історії, що датуються 1 вересням

•1482 - кримськими татарами був розгромлений Київ.

•1964 - вперше на телеекрані з'явилася передача «На добраніч, малюки!». Того ж року, в Києві відкрито перший в Україні широкоформатний кінотеатр «Україна».

•1973 - терорист у Мавзолеї кинув бомбу (саркофаг не постраждав, однак декілька відвідувачів загинули).

•1985 - американсько-французька експедиція на глибині близько 4000 м знайшла уламки затонулого після зіткнення з айс-

бергом лайнера «Титанік».

•1996 - в Україні запроваджено національну валюту – гривню.

•2001 - в Україні набув чинності новий Кримінальний кодекс, в якому вища міра покарання замінена довічним ув'язненням.

•2004 - в Беслані сталася трагічна подія - захоплення школи чеченськими терористами. На урочистій лінійці біля середньої школи №1 зібралось декілька сотень людей. Раптово на лінійку ввірвалися озброєні люди і почали заганяти присутніх у будівлю школи. Так почалося Бесланське лихо. Кількість убитих становить 323 людини, в тому числі 156 дітей.

•2006 - в Криму почав працювати перший у світі кримсько-татарський телевізійний канал.

Люди, народжені 1 вересня

•*Едгар Берроуз* - американський письменник, автор романів про Тарзана. Він народився у 1875-му.

•*Бхактіведанта* - заснов-

ник Міжнародного товариства свідомості крішна, більш відоме як рух Харі Крішна. Він народився у 1896-му році.

•*Роккі Марчіано* (1923) - американський боксер-професіонал, чемпіон світу в суперважкій вазі (1952-1956). Жодного разу не зазнав поразки на професійному ринзі (у 49 боях). Після закінчення професійної кар'єри - успішний бізнесмен. Загинув в авіакатастрофі, керуючи особистим літаком, за день до свого 46-річчя.

•*Микола Мозговий* (1947) - український естрадний співак, композитор-пісняр. Із 1994 року - директор і художній керівник Українського театру пісні, з 2005-го - директор Національного палацу мистецтв «Україна». Автор пісень «Минає день», «Серце скрипки», «На щастя, на долю», «Край, мій рідний край» та інші. Помер влітку 2010 року.

*студентка 2 курсу,
Жукевич Марія*

8 порад: як перейти від знань до навичок

Успіх – це завжди співвідношення 2:8. Дві частини часу приносять 80% результату, дві дрібки таланту співвідносять із восьма наполегливої праці. Ми надихнулися книгою *Дуга Лемова, Еріка Вулвея і Кейті Ецці «Від знань до навичок: універсальні правила ефективного тренування будь-яких умінь»* і вирішили підготувати короткий конспект – найважливіших 20 %.

Дуже важливо розуміти: регулярне виконання яких-небудь дій зовсім не означає, що ми відточуємо свою майстерність. Можливо, нам здається, що машинальне повторення додає досвіду. Але, наприклад, від кількості прочитаних книжок ваша швидкість читання не зростає. А з віком навіть починає падати.

«Тому потрібно практикуватися по-справжньому, з методикою і настирливістю, а не просто повторювати щось завчене», – переконують давно відомі у світі експертиз галузі ефективною освіти. Тут дуже доречні слова Майкла Джордана

про те, що «можна по вісім годин на день вчитися закидати м'яч в кошик, але якщо це робити неправильно, то доб'єшся лише одного – доведеш до досконалості неправильні кидки». Адже будь-яке тренування дає стабільний результат.

От справді цікаво, зауважують дослідники, що у дитинстві ми майже все вивчаємо через тренування. І, наприклад, якщо ви ходили в музичну школу чи на гурток танців, то будете володіти цими навичками все життя. І коли ми дорослішаємо, то менше маємо бажання серйозно систематично чимось займатись.

Автор вважає, що одна з причин - наша лінь і гордість. Можливо, нам здається, що працювати, не складаючи рук, над чимось конкретним і важливим вже не для нас. Ми начебто все зможемо на ходу зрозуміти чи вивчити. Ось у цьому проблема.

Наприклад, скільки людей вміє друкувати сліпим набором – тобто не дивлячись на клавіатуру? Менше 1%. Цю навичку нелегко розвинути. Іде більше 100 годин

наполегливої праці і купа нервів. Але потім ми економимо тисячі годин протягом подальшого життя. Чому це не викладається в українських університетах? Чи школах? А уроки інформатики виглядають як класичне повторювання певних дій.

Правило 1. Запрограмуйте себе на успіх.

Ми любимо повторювати: «Тренування веде до досконалості». Однак правильніше було б говорити, що тренування дає стабільний результат. Ось чому перше правило, яке дають автори, – це запрограмувати себе на результат. А також постійно дивитися, як ви чи ваші учні засвоюють матеріал, і поступово додавати нові кроки/завдання/матеріал.

Правило 2. Тренуйте двадцять відсотків зі ста.

Правило 80/20, на яке постійно посилаються економісти, також відоме як «принцип найменшого зусилля: 80% результатів/прибутку досягаються за рахунок 20% зусиль/клієнтів. Цей принцип можна застосувати і до

процесу навчання. Згідно з ним, для значних досягнень потрібно тренувати 20% максимально корисних навичок і забути про решту 80%.

Якщо всі сили (тобто 80 відсотків часу) витратити на відпрацювання 20% навичок і утриматися від менш корисних вправ, то можна стати, образно кажучи (або буквально), футбольною командою, натиску якої не стримає жоден суперник. Для студентів в Україні це може бути, наприклад, якісне вивчення іноземної мови, замість розпорошування на різні гуртки, додаткові пари тощо.

Правило 3. Спочатку тіло, потім голова.

Тобто не потрібно боятися автоматизму і строгого зазубрювання. Свідомість часто заважає або забагато думає. Чіткі алгоритми тіла чи думок спрощують і вдосконалюють нас. Наприклад, пригадується табличка множення в дитинстві. Якби ми не завчили, то не змогли б так швидко множити на ходу. І ми б усе життя довго рахували. А так це автоматично у нас. Але знову, наголошує автор, зараз стало немодно щось завчати. Це наче рутина, минулий вік. Проте – це основа нашої успішності. З цим пов'язане наступне правило.

Правило 4. Тренування закладає базу для уяви.

Нам часто в голову приходять найкращі ідеї, коли ми приймаємо душ, чистимо зуби чи виходимо на пробіжку. Тобто виконуємо давно відомі дії, доведені до автоматизму. В цей час свідомість повністю вільна і зосереджена на продукуванні

цікавих ідей.

Правило 5. Замість наміру поставте чітку ціль.

Ціль відрізняється від туманного наміру тим, що її:

- а) можна виміряти,
- б) вона має бути досягнута,
- в) має мати інструкції,
- г) повинна бути сформульована на задалегідь.

Правило 6. Не критикуйте, а виправляйте.

Джон Вуден вважав, що жодна помилка на тренуванні не повинна залишитися не виправленою. Слід не забувати, що критика просто підказує, як зробити краще, тоді як корекція означає повторне виконання тієї ж дії, тільки правильно і бажано відразу ж. Тому не говоріть собі чи учневі: «Ти зробив тут неправильно», а скажіть, як саме це виправити. Адже тільки виправлення, тобто повторне та безпомилкове виконання, веде до успіху.

Наша нервова система практично не відчуває часу. Якщо ви зробили щось один раз правильно, а другий – неправильно, в пам'яті залишаться обидва варіанти. І їй байдуже, який із них був першим. Співвідношення один до одного. Тому, якщо потрібно щось виправляти, робіть це багато разів.

Правило 7. Аналізуйте гру

Основне правило організації

практичної підготовки – знати засоби досягнення головної мети. Щоб створити грамотну систему навчання, в першу чергу слід визначити найкращих виконавців у потрібній сфері діяльності та проаналізувати найбільш ефективні показники їхньої роботи.

Правило 8. Наполягайте на виконанні «тільки так, а не інакше».

Пряме відтворення – це абсолютно прийнятний метод засвоєння знань. Якщо навички за природою своєю технічні, як, наприклад, закидання м'яча з центральної лінії або заміна материнської плати, – студенти з більшою готовністю роблять саме так, як їм показують. Потрібно переконати їх, що навіть вміння проводити презентації або зустрічі, яке застосовується в багатьох сферах і начебто не вимагає точного повторення, потрібно відточувати так, немов це технічні навички.

Хтось вважатиме, що прохання точно копіювати ваші дії пригнічує свободу самовираження і творчість. Насправді, це лише розв'язує руки. Успіх практичної підготовки гарантує ефективність роботи, в процесі якої людина може повністю розкрити свої творчі здібності.

Автор дає набагато більше порад, але всі вони впливають з перелічених базових. Заглядайте час від часу в цей конспект і підвищуйте свою професійність.

Успіхів!

*студентка 3 курсу,
Затолюк Мар'яна*

Запрошуємо до співпраці

Газета «Юрфакти плюс» запрошує до співпраці з виданням практикуючих юристів (нотаріусів, адвокатів, юрисконсультів), працівників правоохоронних органів, суддів. Приймаються до розміщення матеріали, що раніше не були опубліковані або передані до друку в інших виданнях. Матеріали можна надсилати на електронну адресу - lawif@mail.ru. Контактна особа - Зозуляк Ольга Ігорівна, тел. 099-241-26-99.

Вимоги до оформлення матеріалів: обсяг не повинен перевищувати 2 сторінок тексту з інтервалом 1,5; розмір шрифту - 14.

**БЕЗОПЛАТНА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА**

**ЗАТРИМАЛА МІЛІЦІЯ –
НЕГАЙНО ВИМАГАЙ
АДВОКАТА!
ЙОГО УЧАСТЬ
ГАРАНТУЄ ДЕРЖАВА**

[0 (800) 213 103 [цілодобово]

Надруковано за підтримки американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках гранту "Справедливе правосуддя"

ТИПОВИЙ ФРАНКІВСЬК

ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗВАЖАЛЬНИЙ ПОРТАЛ

ФРАНКО

TIMES

Всі види зовнішньої реклами

ДИКИЙ
ЗАХІД

ДИЗАЙН
ВИГОТОВЛЕННЯ
МОНТАЖ

м. Івано-Франківськ, вул. Валова, 4 оф. 3
тел.: 752-253, тел./факс: 507-187

ГАЛИЦЬКИЙ

КОРЕСПОНДЕНТ

тел. 50-30-95

Partner GROUP

Ваш Партнер

- Широкий асортимент шкільного приладдя
- Найбільший вибір якісних канцтоварів
- Побутова хімія
- Господарські товари
- Дитячі іграшки
- Сервісне обслуговування організацій
- Індивідуальний підхід до кожного покупця
- Гнучка система знижок
- Доставка канцтоварів безкоштовна

НАШІ МАГАЗИНИ: вул. Гординського, 4
вул. Вовчинецька, 225 ТЦ «Велес»
вул. Хоткевича, 63А ТЦ «Кошик»
ГУРТІВНЯ КАНЦТОВАРІВ: вул. Ребета, 3